LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

UUSJAKO METSÄSTYSSEURAN ALUEELLA

Jani Tyyskä

Opinnäytetyö
Tekniikka ja liikenne
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

2015

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tekniikka ja liikenne
Maanmittaustekniikka
Insinööri (AMK)

Tekijä	Jani Tyyskä	Vuosi	2015
Ohjaaja	Sami Porsanger		
Toimeksiantaja	Siikajoen Riistamiehet Ry		
Työn nimi	Uusjako metsästysseuran alueella		
Sivu- ja liitemäärä	32 + 1		

Tässä opinnäytetyössä on perehdytty Karinkannan uusjaon Siikajoen Riistamiehet Ry -metsästysseuralle aiheuttamiin ongelmiin, haasteisiin ja havaintoihin. Tavoittena on ollut saada selvyys vaikutuksista ja siitä, miten metsästysseuran tulee tässä tilanteessa toimia.

Työssä käydään läpi tilusjärjestelyiden historiaa, taustoja sekä syitä. Lisäksi työssä ohjataan metsästysvuokrasopimuksen oikeaoppista täyttämistä, jotta sopimukset osattaisiin solmia oikein ja virheellisiltä sopimuksilta vältyttäisiin. Työstä löytyy myös listaus markkinoilla olevista metsästysseuroille suunnattuista ohjelmistoista, joilla helpotetaan metsästysseurojen metsästysalueiden hallintaa sekä muiden hallinnollisten asioiden hoitoa. Ohjelmistoista etsitään myös mahdollisuuksia jakaa karttatietoa metsästäjien mobiililaitteisiin sekä tutkitaan karttapohjien ajantasaisuutta.

Tuloksena todetaan, että uusjaon vaikutukset metsästyseuralle ovat sopimuksien osalta pienet, mutta metsästysalueiden muutokset aiheuttavat karttapäivityksiä.

Asiasanat metsästysaluekartta, metsästysvuokrasopimus, uusjako,

Abstract of Thesis

LAPIN AMK
Lapland University of Applied Sciences

Technology, Communication and Transport
Degree Program in Land Surveying

Author	Jani Tyyskä	Year	2015
Supervisor	Sami Porsanger		
Commissioned by	Siikajoen Riistamiehet Ry		
Subject of thesis	Land Reallotment in the Hunting Area		
Number of pages	32 + 1		

The aim of this Bachelor's thesis was to research how land reallotment of Karinkanta will affect local hunting club Siikajoen Riistamiehet Ry. The main objective was to find out all the effects of reallotment, and how the hunting club should act in this situation.

The thesis discussed land consolidations the history, background and causes. The thesis also gave advice on how to fill in the hunting lease agrrements, so that the hunting clubs could fill the leases in a proper way and incorrect leases would be avoided. The thesis also includes a list of the programs available for the hunting clubs for managing their hunting areas and other government matters. The thesis studied how the software could be used for searching and sharing information about maps using the hunters' mobile devices. It was also studied how up-to-date the base maps are.

As a result of the study it seems the effects of the land reallotment to the hunting clup are minor for the hunting leases, but the changes in the hunting areas cause new updates for the hunting maps.

Key words hunting lease, huntingmap, reallotment,

SISÄLLYS

1 JOHDANTO 7
2 TILUSJÄRJESTELYT 8
2.1 Historiaa 8
2.2 Tarkoitus 8
2.3 Sarkajako 9
2.4 Isojako 9
2.5 Uusjako 9
3 METSÄSTYSVUOKRASOPIMUS 11
3.1 Metsästysoikeus 11
3.2 Sisältö 11
3.3 Sopimus 12
3.3.1 Osapuolet ja vuokrauksen kohde 12
3.3.2 Metsästyksen kohde 12
3.3.3 Voimassaolo 12
3.3.4 Vastike 12
3.3.5 Koiran koulutus 13
3.3.6 Muut ehdot 13
3.4 Vuokra-aika ja sopimuksen purku 13
4 TYÖN TOTEUTUS 15
4.1 Uusjaon vaikutukset 16
4.2 Metsästyalueen muutokset 16
5 METSÄSTYSSEUROILLE TARKOITETUT OHJELMISTOT 17
5.1 Metseri 17
5.2 Jahtipaikat 18
5.3 Metso-ohjelmisto 20
5.4 Ultrapoint-metsästysseurapaketti 21
5.5 Metsänpoika 22
5.6 Paikkatietoikkuna 23
6 KARTAT 24
6.1 Vanha metsästysalueen kartta 24
6.2 Uusi metsästysalueen kartta 26
7 JOHTOPÄÄTÖKSET 28

LÄHTEET 30
LIITTEET 32

KUVIOLUETTELO

KUVIO 1. KARINKANNAN UUSJAON LOPULLINEN JAKOSUUNNITELMA (MML 2014)……...15
KUVIO 2. METSERI OHJELMISTON KARTTANÄKYMÄ (WEB-MEDIA 2015).18
KUVIO 3. JAHTIPAIKAT.FI OHJELMISTON KARTTA NÄKYMÄ (JAHTIPAI-KAT.FI 2013)…….19
KUVIO 4. METSO OHJELMISTON KARTTA NÄKYMÄ (METSO 2007)……20
KUVIO 5. ULTRAPOINT-METSÄSTYSSEURAPAKETIN KARTTANÄKYMIÄ (ULTRACOM 2015)…….21
KUVIO 6. METSÄNPOIKA OHJELMISTOLLA MITTAUS KARTALTA (METSÄN-POIKA 2013)……...22
KUVIO 7. PAIKKATIETOIKKUNA ESIMERKKI KUVA……..23
KUVIO 8. SIIKAJOEN RIISTAMIEHET RY:N KARTTA METSÄSTYSALUEISTA VUONNA 2007…….24
KUVIO 9. SIIKAJOEN RIISTAMIEHET RY:N METSÄSTYSALUEET VUONNA 2010 SIIKAJOEN RIISTAMIEHET RY 2011)……..…….25
KUVIO 10. ALUERAJAUS OMISTAJATIETOJEN KYSELYÄ VARTEN…….26

1 JOHDANTO

Tarve tälle opinnäytetyölle syntyi metsästysseuran Siikajoen Riistamiehet Ry:n alueella tehdystä Karinkannan uusjaosta. Uusjaon vaikutukset eivät olleet metsästyseuran jäsenten tiedossa ja he kokivat epävarmuutta siitä, missä on luvallista tulevaisuudessa metsästää. Tehtävänäni oli selvittää uusjaon vaikutukset metsästysseuralle.

Koin aiheen mielenkiintoiseksi johtuen siitä, että itsekin metsästän kyseisellä alueella ja olen kyseisen metsästysseuran jäsen. Lisäksi olen kiinnostunut maanmittauksen historiallisesta puolesta ja tutustuminen aiempiin tilusjärjestelyihin ja niiden syihin oli hyvin mielenkiintoista.

Uusjaon aiheuttamista muutoksista johtuen metsästysseuralla oli lisäksi tarvetta löytää uusi tapa tiedottaa metsästysalueista jäsenilleen. Aiempi painettu kartta vuosituhannen vaihteesta, ei enää ollut ajantasainen. Erilaisten maanomistuksissa, sekä metsästysvuokrasopimuksissa tapahtuneista muutoksista johtuen painettukartta oli virheellinen.

Jäsenistön nuortuminen on tuonut mukanaan uudet teknologiat myös metsästykseen, kuten älypuhelimet metsästäjien taskuihin. Tästä johtuen on toivottu, että Siikajoen Riistamiehien metsästyskartatkin voisivat siirtyä sähköiseen muotoon. Sähköisessä muodossa karttojen päivittäminen helpottuu ja metsästysalueiden muutokset saadaan metsästäjille tietoon lähes reaaliajassa. Kartan käyttäminen GPS -paikkatiedon kanssa yhdessä, mahdollistaa metsästäjien pysymisen luvallisilla alueilla entistä paremmin. Tutkin myös saatavilla olevia tietokoneohjelmistoja, jotka täyttäisivät edellä mainitut ominaisuudet.

2 TILUSJÄRJESTELYT

Tilusjärjestely on yksi maanmittaustoimituksista, sillä parannetaan ja nykyaikaistetaan tilusten sijaintia. Tilusjärjestely voidaan tehdä useista syistä. Esimerkiksi peltomaan pirstoituneisuuden vuoksi, uuden tien vaikutuksien korjaamiseksi tai helpottamaan luonnonsuojelualueen toteuttamista. Maanomistajat voivat hakea alueelleen tilusjärjestelyä, yksikin hakija riittää käynnistämään prosessin. Ennen hakua pitää kuitenkin hakea tarveselvitystä, jonka tiedoilla tilusjärjetelyn suorittamisesta maanmittauslaitoksella tehdään päätös. (Maanmittauslaitos 2015.)

2.1 Historiaa

Erilaisia tilusjärjestelyjä on tehty Suomessa jo satojen vuosien ajan, ja niitä tehdään edelleen. Varhaisin maanjakojärjestelmä on ollut sarkajako ja lohkojako. Sarkajako aloitettiin läntisessä Suomessa jo 1300-luvulla. Eri alueilla on kuitenkin aloitusajankohdat vaihdelleet suuresti, esimerkiksi Itä-Uudellamaalla sarkajako aloitettiin vasta 1530-luvulla. Muitakin paikallisia eroja on ollut. Kuten Itä-Suomessa ja Etelä-Pohjanmaalla sarkajako oli harvinaisempi ja sen korvasi lohkojako, joka oli kuitenkin hyvin sarkajaon kaltainen. Sarkajako oli käytössä aina 1750-luvulla alkaneeseen isojakoon saakka, mutta käytännössä se jatkui kuitenkin pidemmälle, jopa 1900-luvulle. (Huhtamies 2008, 44–45, 201.)

Nykyään tilusjärjetelyistä vastaa Maanmittauslaitos Maa- ja metsätalousministeriön ohjaamana. Tilusjärjestelyillä pyritään parantamaan maatalouden tuotantoedellytyksiä, sekä tehostamaan viljelyä. Tilusjärjestelyjä tehdään alueilla, joiden kiinteistörakenne on huonoa, hajanaista ja pirstoutunutta. (Ylikangas 2004, 11.)

2.2 Tarkoitus

Tilusjärjetelyt suunnitellaan yhteistyössä maanomistajien, maanmittauslaitoksen ja muiden maankäytön asiantuntijoiden kanssa. Hyötyä syntyy pirstoutuneiden

tilojen keräämisestä yhtenäisemmiksi alueiksi. Alueiden koneellinen käyttö tehostuu ja siirtymäajot vähenevät. Lisäksi merkittävää hyötyä saadaan myös teiden ja kuivatuksen parantamisesta. (Maanmittauslaitos 2015.)

2.3 Sarkajako

Läntisessä Suomessa sarkajako oli jo käytäntö 1500-luvulle tultaessa. Yhteisvainiot oli jaettu tiloille pitkinä kapeina sarkoina, tämä toi myös tullessaan vainiopakon. Vainiopakko sitoi viljelijän tiukkaan vuoroviljelyjärjestelmään, jossa kaikkien sarkojen viljelytyöt suoritettiin samanaikaisesti. Sarkajaon ongelmia olivat pirstoutuneet tilukset ja se ettei viljelyslohkoa voinut viljellä naapureista riippumatta. (Huhtamies 2008, 204; Hyvönen 1998, 111–112; Vitikainen 2005, 26–28.)

2.4 Isojako

Isojako asetus annettiin 1757. Sen tavoitteena oli korjata sarkajaon aiheuttama peltojen ja niittyjen hajanainen sijoittelu. Tarkoituksena oli yhtenäistää talon palstat ja antaa ne sen omistukseen purkamalla yhteisomistukset. Vuonna 1757 ensimmäinen isojako aloitettiin Etelä-Pohjanmaalla Laihialla, isojakoasetuksen myötä. Isojako tehtiin pääosin 1750–1900-luvuilla, mutta Lapissa isojako saatiin päätökseen vasta 1960-luvulla. Isojaosta on vielä nykyisinkin näkyvissä kiinteistöjärjestelmän perustana oleva tilajärjestelmä. (Huhtamies 2008, 204; Hyvönen 1998, 111–112; Vitikainen 2005, 26–28.)

2.5 Uusjako

Vaikka kaikki aiemmatkin jaot ovat olleet jaetun maan uudelleenjakamista ja siinä merkityksessä uusjakoja, niin nykyään uusjako tarkoittaa tilusjärjestelyä, jolla pyritään suurentamaan tilakokoja ja luomaan mahdollisimman suuria ja yhtenäisiä pelto- ja metsälohkoja. Tällä pyritään korjaamaan tilannetta, joka on syntynyt

isonjaon aikaisten tilojen lohkomisissa perinnönjakojen seurauksena. (Helsingin Yliopisto 2004.)

Uusjaot tehtiin mahdollisiksi vuoden 1848 säädöksellä, sillä mahdollistettiin isojaon jälkeen havaittujen epäkohtien korjaaminen, uusjaot nimitystä käytettiin ensikerran vuoden 1916 asetuksessa. (Vitikainen 2005, 26–28; Hyvönen 2001, 331–332.)

3 METSÄSTYSVUOKRASOPIMUS

3.1 Metsästysoikeus

Suomen metsästyslain mukaan metsästysoikeus kuuluu maanomistajalle. Maanomistaja voi halutessaan vuokrata metsästysoikeuden jollekin toiselle, joko kokonaan tai osittain. Tällöin puhutaan metsästysvuokrasopimuksesta. Metsästysoikeus voidaan myös liittää maanvuokrasopimukseen, mutta siitä pitää olla aina erillinen maininta sopimuksessa. Metsästysvuokrasopimuksen sopijaosapuolina voivat olla maanomistajan lisäksi yksityinen henkilö tai metsästysseura, kuten yleensä tällaisissa tapauksissa on. Sopimus voidaan tehdä kirjallisena tai suullisena, mutta tietysti suositeltavaa on aina tehdä kirjallinen sopimus. Kirjallinen sopimus on aina parempi, jos myöhemmin tulee epäselvyyksiä tai ristiriitoja. Metsästyslakikin vaatii, että jos toinen sopijaosapuoli vaatii kirjallista sopimusta, niin on se ehdottomasti silloin tehtävä ja allekirjoitettava. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2; Metsästyslaki 615/93 6 §, 11 §, 12 §.)

Metsästysvuokrasopimukset eivät käy ilmi maanmittauslaitoksen rasitetodistuksista, johtuen sopimuksen vapaamuotoisuudesta. Siksi kiinteistöjen omistajanvaihdoksissa myyjän on aina annettava tieto ostajalle metsästysvuokrasopimuksen olemassaolosta. Tällöin uusi omistaja voi päättää niiden jatkumisesta. (Metsälehti 2015).

3.2 Sisältö

Metsästysvuokrasopimuksen sisältö selviää hyvin Metsästäjäliiton vuokrasopimusmallista. Malli löytyy Metsästäjäliiton internetsivuilta osoitteesta: http://www.metsastajaliitto.fi/sites/default/files/sml/liitteet/metsastysvuokrasopimus.pdf.

3.3 Sopimus

Käyn seuraavaksi läpi metsästysvuokrasopimuksen ne kohdat joihin tulee välttämätöntä tietoa.

3.3.1 Osapuolet ja vuokrauksen kohde

Sopimukseen merkitään vuokranantajan (alueen omistaja) ja vuokralaisen (yhdistys tai henkilö) yhteystiedot, sekä vuokrattavan kiinteistön tiedot. Kiinteistön tietoihin merkitään kunta ja kylä, missä kyseinen kiinteistö sijaitsee. Tämän lisäksi merkitään tilan tai määräalan nimi, rekisterinumero sekä vuokrattujen alueiden pinta-ala. Vuokrattavat alueet on merkittävä tarkasti, jotta mahdollisilta epäselvyyksiltä tulevaisuudessa vältyttäisiin. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.3.2 Metsästyksen kohde

Sopimukseen merkitään ne metsästysoikeudet joita tehtävä sopimus koskee. Toisin sanoen vuokranantaja määrittelee mitä riistaa hänen omistamillaan mailla saa metsästää. Jos valitaan joku muu kuin A-vaihtoehto, voidaan puhua osittaisesta metsästysoikeuden vuokraamisesta. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.3.3 Voimassaolo

Määritellään sopimuksen voimassaoloaika. Vaihtoehtoja on kaksi: toistaiseksi voimassaoleva vuokrasopimus tai määräaikainen. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.3.4 Vastike

Sopimukseen määritellään metsästysoikeuden luovutuksesta saatava vastike. Yleisin tapa tässä on että metsästysoikeus luovutetaan vastikkeetta. Metsästysseurat järjestävät yleensä peijaiset koko kylälle ja maanomistajille, jolla sitten korvataan metsästysalueen vuokraa. Vastikeen maksu voidaan hoitaa myös rahalla, mutta tämä on harvinaisempaa ja siksi tällaisissa tapauksissa sopimus tuleekin täyttää erittäin huolellisesti. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.3.5 Koiran koulutus

Sopimukseen määritellään kenellä on oikeus koirien koulutukseen ja irtipitoon alueella. Koska tällaiseen toimintaan tarvitaan maanomistajanlupa. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.3.6 Muut ehdot

määritellään sopimuksen muut mahdolliset ehdot, kuten tienkäytöt, suojaetäisyydet esimerkiksi laitumiin tai kulkureitteihin ja tietysti metsästysoikeuden siirtoa koskevat ehdot. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

3.4 Vuokra-aika ja sopimuksen purku

Metsästyvuokrasopimus voidaan solmia joko määräaikaiseksi tai toistaiseksi voimassaolevaksi. Nämä kaksi sopimusta eroavat päättymisajan puolesta toisistaan. Jos sopimus on toistaiseksi voimassa oleva, niin se on voimassa niin kauan, kunnes jompikumpi sopijaosapuoli haluaa sen irtisanoa. Määräaikaiseen sopimukseen vuokra-ajan pituus taas määritellään soipimusta tehtäessä, ja se päättyy kyseisenä päivänä, ilman irtisanomisaikaa. Toistaiseksi voimassa oleva sopimus päättyy aina metsästysvuoden loppuun, jos se on irtisanottu kuusi kuukautta ennen. Tällä varmistetaan, etteivät metsästysalueet muuttuisi kesken metsästyskauden. (Metsästyslaki 615/93 13 §.)

On olemassa myös erilaisia erikoistilanteita koskien sopimuksien voimassaoloaikoja. Jotka valitettavan monesti pääsevät unohtumaan. Esimerkiksi, jos metsästysvuokra-alue tai osa siitä luovutetaan toiselle, alueen uusi omistaja saa irtisanoa metsästysvuokrasopimuksen päättymään kuten toistaiseksi tehdyn sopimuksen. Tällöin sovelletaan kolmen kuukauden irtisanomisaikaa. Irtisanomisajan katsotaan lähtevän liikkeelle vuokrasopimuksen olemassaolon julkitulosta. Tällai-

sissa tapauksissa myyjällä on vastuu ilmoittaa ostajalle mahdollisista metsästysvuokrasopimuksista. Nämä tilanteet ovat hankalia siitä syystä, että myyjä ei useinkaan muista kertoa aluetta koskevasta metsästysvuokrasopimuksesta, ja koska tälläiset sopimukset eivät näy rasitteena tai muissa selvityksissä. Tilanne on vastaavanlainen myös silloin, kun kiinteistö vaihtaa omistajaa perinnön kautta. Tällöin voimassa oleva vuokrasopimus sitoo myös perinnön saajaa. Vuokrasopimus voidaan purkaa myös silloin, jos toinen osapuoli niin vaatii. Tällaisissa tapauksissa purkuun on oltava selkeät perusteet. Esimerkiksi sopimus rikko tai vuokran maksun myöhästyminen. Myös vuokralainen voi irtisanoa sopimuksen, jos vuokranantaja rikkoo sopimusta tai alue ei enää sovellu metsästyskäyttöön. (Metsästäjäliitto 2014, 1-2.)

4 TYÖN TOTEUTUS

Karinkannan uusjaon kohteena olivat Siikajoen Karinkannan viljelys- ja metsäalueet (Kuvio 1). Vaikutukset ulottuivat noin 4670 hehtaaria toimitusalueella, 1500 hehtaariin viljelysmaita ja 1600 hehtaariin metsämaata. Asianosaisia oli noin 480 kappaletta. Kiinteistöt ovat vaihtuneet 1.10.2011, hankkeen muut vaiheet, kuten valtaojien ja metsäautoteiden perusparantamiset ovat valmistuneet vuosien 2012 ja 2013 aikana. Toimitus on lopetettu 22.1.2014. (Maanmittauslaitos 2014.)

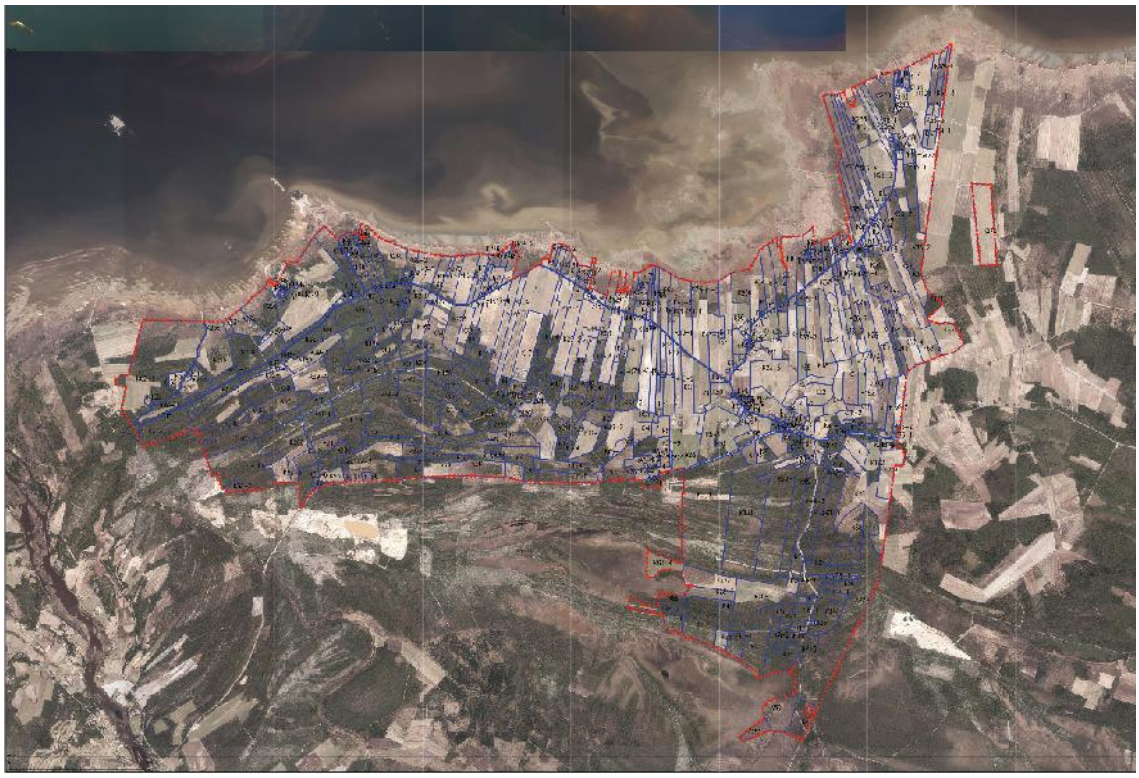

Kuvio 1. Karinkannan uusjaon lopullinen jakosuunnitelma (Maanmittauslaitos 2014, 1)

4.1 Uusjaon vaikutukset

Karinkannan uusjaon vaikutuksia Siikajoen riistamiehien metsästysalueisiin tutkin kesän 2013 aikana. Uusjaon vaikutuksia ja vanhojen metsästysvuokrasopimuksien paikkaansapitävyyttä on tutkittu Maanmittauslaitoksen kiinteistöpalvelut (KTJ) järjestelmässä.

Kiinteistörekisterin kiinteistötunnukset, pinta-alat ja sekä kiinteistönmuodostus taaksepäin helpottivat useiden metsästysvuokrasopimuksien selvityksessä. Uusjaossa olleiden kiinteistöjen vuokrasopimukset siirtyvät koskemaan uusia kiinteistöjä. (Maanmittauslaitos 2014).

4.2 Metsästyalueen muutokset

Koska uusjaossa olleiden kiinteistöjen vuokrasopimukset siirtyvät koskemaan uusia kiinteistöjä, niin metsästysseuran metsästysalueiden koko pysyy lähes ennallaan. Alueet ainoastaan liikkuvat eri paikkoihin jossakin määrin. Tästä johtuen uusjako ei pakota seuraa solmimaan metsästysvuokrasopimuksia uudestaan. Ainoastaan metsästyskartta tulee uudistaa.

Käydessäni läpi Siikajoen Riistamiehet Ry:n metsästysvuokrasopimuksia, huomasin, että monet sopimukset ovat virheellisiä. Nykyisistä metsästysvuokrasopimuksista noin neljännes oli sellaisia, ettei kyseistä rekisterinumeroa ja nimeä löytynyt kiinteistörekisteristä. Toinen neljännes sopimuksista sisälsi jo vuosia sitten poistuneita rekisterinumeroita. Loput sopimuksista olivat kunnossa tai ainakin melkein kunnossa.

Suosittelin Metsästysseuran johtokunnalle kaikkien metsästysvuokrasopimuksien uusimista. Vaikka tämä on suuritöinen urakka, niin se on varmasti oikea menettely tässä tilanteessa.

5 METSÄSTYSSEUROILLE TARKOITETUT OHJELMISTOT

Metsästysseuroille tarkoitettuja ohjelmistoja on ilmestynyt vuosi vuodelta enemmän markkinoille. Sopivaa ohjelmistoa valittaessa tulee ottaa huomioon metsästysseuran koko ja sen tarpeet. Eri ohjelmistojen hinnat ja ominaisuudet vaihtelevat suuresti. Seuraavassa käydään läpi muutamia markkinoilta löytyviä ohjelmistoja ja niiden ominaisuuksia. Tutkin ohjelmistoja myös siltä kannalta, että löytyykö näistä jo Karinkannan uusjaon uudet kiinteistörajat ja kuinka helppoa karttojen päivittäminen on tulevaisuudessa.

5.1 Metseri

Metseri on metsästysseuroille kehitetty ohjelmisto jolla hallitaan maanvuokrasopimuksia, jäsenrekisteriä ja maksuja. Ohjelmiston kehittäjä on Helsinkiläinen Web-Media. Ohjelmiston tarkoituksena on helpottaa metsästysseuran rahaliikenteen seurantaan, sekä laskujen lähettämistä. (Web-media 2015.)

Ohjelmistossa on myös oma osio metsästysalueen kartalle (Kuvio 2). Karttoja voidaan kuitenkin vain ainoastaan tulostaa järjestelmästä, mutta ei jakaa suoraan esimerkiksi internetin välityksellä. Lisäksi ohjelmiston mukana ei tule kartta aineistoja, vaan ne tulee metsästysseuran hankkia itse esimerkiksi Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelusta. Onneksi nämä aineistot ovat nykyään ilmaisia ja kaikkien käytettävissä. Tässähän on mahdollisuus päivittää karttoja niin usein kuin haluaa. Tässä on myös riski, että päivityksiä ei tehdä ja luotetaan vanhoihin virheellisiin karttoihin. Metseri ohjelmisto ladataan internetistä, aluksi voi ladata kokeiluversion ja todeta sopiiko ohjelma omaan käyttöön ja sitten vasta tilata täysversion ja maksaa 179 €. (Web-media 2015.)

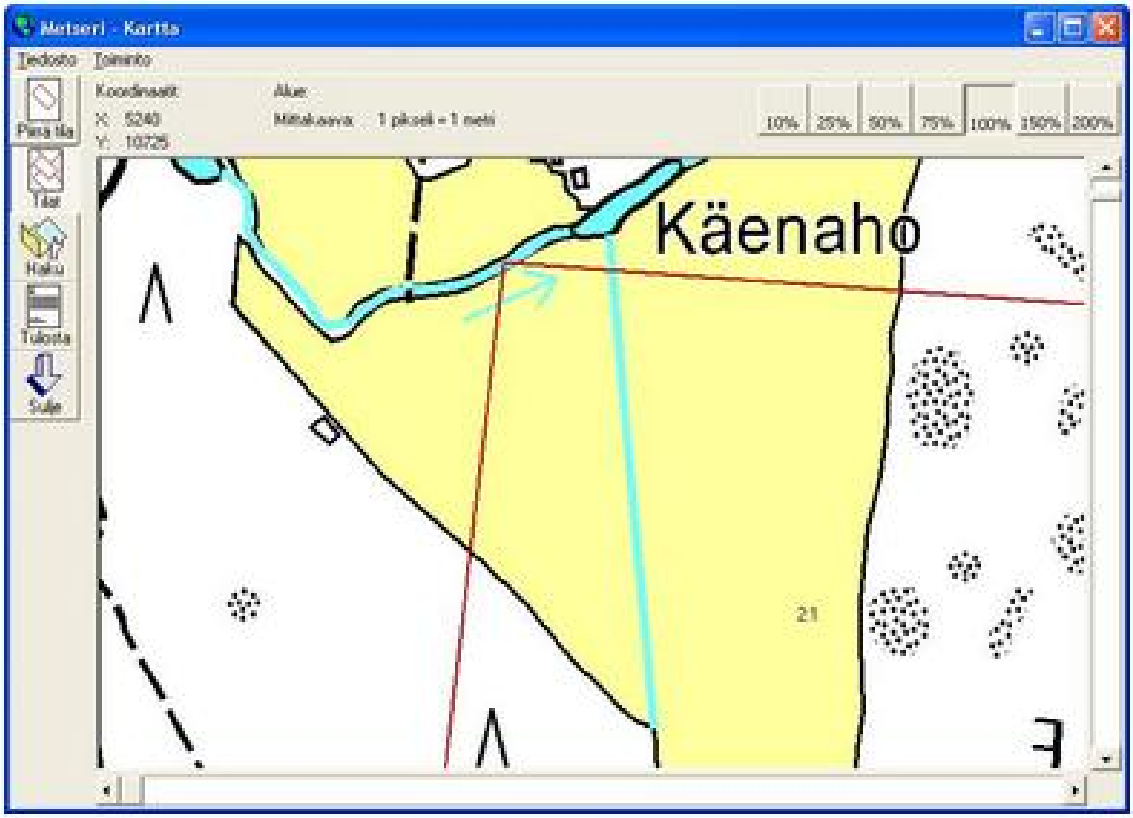

Kuvio 2. Metseri ohjelmiston kartta näkymä (Web-media 2015)

5.2 Jahtipaikat

Jahtipaikat-verkkopalvelu tarjoaa internetissä toimivaa työkalua metsästyskarttojen ylläpitoon ja metsästysvuokrasopimuksien hallinnointiin. Jahtipaikat-verkkopalvelu on nykyaikainen tapa hoitaa metsästysseuran tiedon tallennusta. Kun metsästysseura on vuokrannut käyttöoikeuden jahtipaikat.fi verkkopalveluun, niin sen hallinnointia voidaan hoitaa miltä tahansa koneelta jossa on internetyhteys. Ainoana poikkeuksena ja heikkoutena on ohjelmiston sopimattomuus Internet Explorer -selaimen kanssa. (Jahtipaikat.fi 2015.)

Karttoina Jahtipaikat käyttävät Maanmittauslaitoksen maastotietokantaa ja perusrasteria, kartoissa on myös mukana kiinteistöraja-aineistot, mikä on hyvä asia. Kiinteistörajat päivitetään tietokantaan ilmeisesti vain kerran vuodessa. Päivitysten väli vaikuttaa harvalta, mutta ehkä on kuitenkin parempi, että päivitykset tulevat automaattisesti, kuin metsästysseuran omalle vastuulle jäävä päivittäminen.

Metsästysaluekarttaan voidaan myös lisätä omia objekteja, kuten riistapeltoja, ajolinjoja sekä passi- ja nuotiopaikkoja (Kuvio 3). Metsästysalueet saadaan myös metsästäjien mobiililaitteisiin pienellä metsästäjäkohtaisella lisämaksulla. GPS -paikannuksella varustettu mobiililaite näyttää metsästäjän sijainnin kartalla. Karttoja saa myös tulostettua palvelusta ja lisäksi palvelusta voi tilata haluamiaan karttoja erilaisiin käyttötarkoituksiin. (Jahtipaikat.fi 2015.)

Jahtipaikat-palvelun hinta metsästysseuralle on ensimmäiseltä puolelta vuodelta 99 € ja tästä eteenpäin 299 € vuodessa. Jäsenten käyttöliittymät maksavat 29 € vuodessa. Lisäksi metsästysseura saa 5 € alennusta vuosimaksusta jokaisesta jäsenen käyttöliittymästä. (Jahtipaikat.fi 2015.)

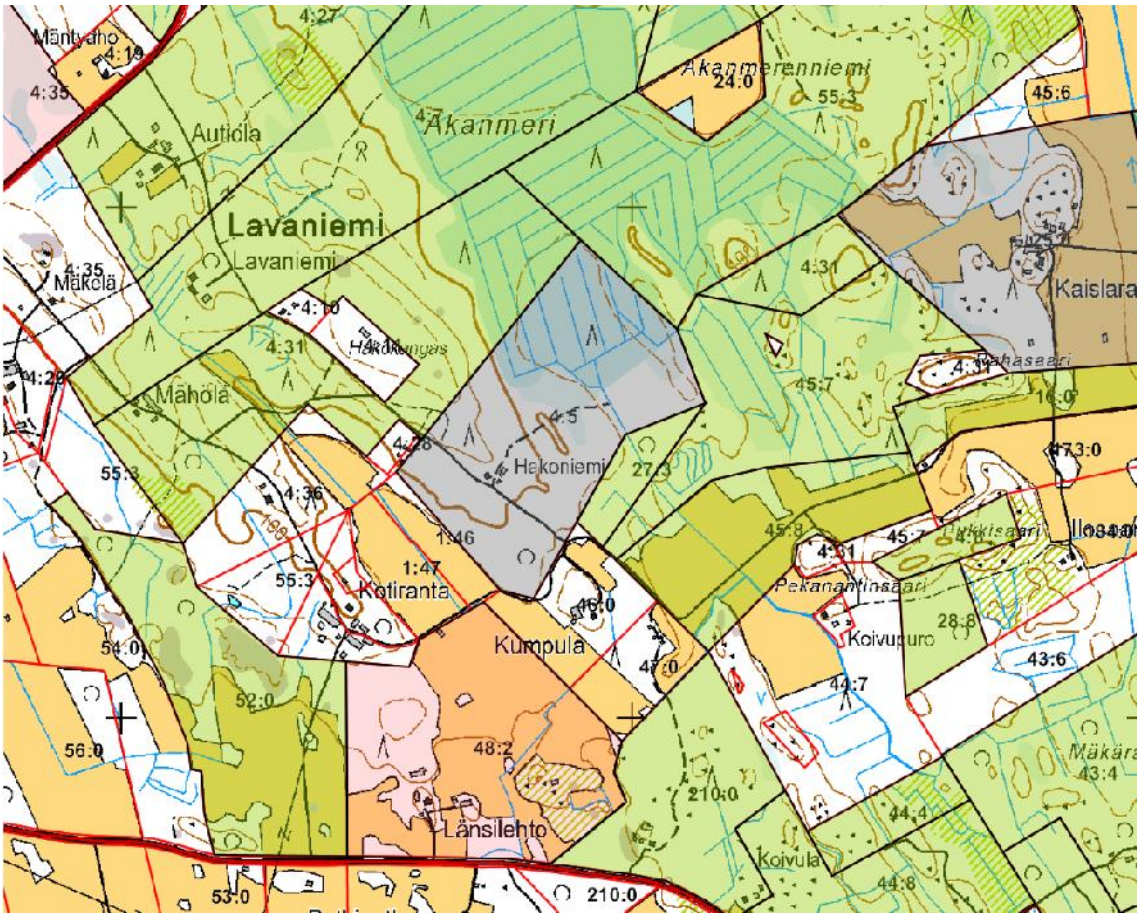

Kuvio 3. Jahtipaikat.fi ohjelmiston kartta näkymä (Jahtipaikat.fi 2013, 1)

5.3 Metso-ohjelmisto

Metso-ohjelmisto on myös suunniteltu hallitsemaan ja ylläpitämään metsästysseuran jäsentietoja, kirjanpitoa, laskutusta ja maanvuokratietoja. Ohjelmisto sisältää neljä mustavalkoista karttaa metsästysalueesta, ja lisäksi Maanmittauslaitoksen avoimien aineistojen tiedostopalvelusta niitä saa ladattua lisää, ja myös värillisinä. Ohjelmistossa on myös hyödyllinen omien objektien piirtotyökalu, jolla karttoihin voi lisätä pistemäisiä- sekä viivamaisia merkintöjä, kuten ajolinjoja, passipaikkoja ja riistapeltoja (Kuvio 4).

Ohjelmiston hinta koostuu useista eri kokonaisuuksista. Esimerkiksi kokonaisuus johon kuuluu jäsenrekisteri- ja maanvuokratiedot, toimintakertomus, laskutus, kirjanpito ja karttaliittymä maksaa 450 €. Hinta on kertaluontoinen, ainoastaan mahdolliset päivitykset tulevaisuudessa maksavat lisää, esimerkiksi silloin kun metsästysseuran koneen käyttöjärjestelmä vaihtuu. Korkeasta hinnasta huolimatta karttojen jakaminen mobiililaitteisiin tai edes internettiin ei onnistu. (Metso 2012).

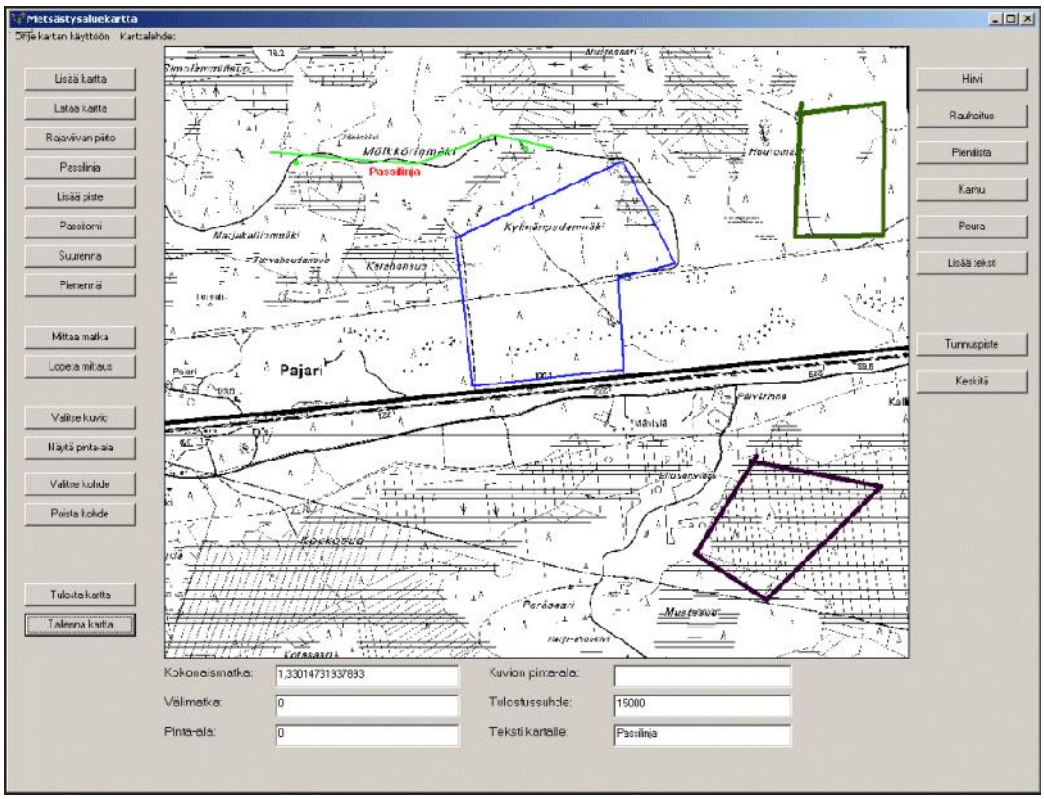

Kuvio 4. Metso ohjelmiston kartta näkymä (Metso 2007)

5.4 Ultrapoint-metsästysseurapaketti

Kempeleläisen Ultracom Oy:n tekemä Ultrapoint-metsästysseurapaketti hallitsee maanomistajatiedot sekä metsästysvuokrasopimustiedot. Lisäksi ohjelmistolla voidaan luoda ja muokata karttoja monipuolisten piirtotyökalujen avulla (Kuvio 5). Karttoina Ultrapoint käyttää Maanmittauslaitoksen karttoja. Karttojen päivityksestä ei löydy internetsivuilla mitään tietoa. Metsästysseuran kartta johon on merkitty eri riistalajien pyyntialueet ja muu informaatio, voidaan jakaa kaikkien metsästäjien mobiililaitteisiin. Mobiilikäyttäjien ei tarvitse kuin ladata sovellus ilmaiseksi omaan laitteeseensa. Lisäksi kartoista voidaan tulostaa isojakin tulosteita. (Ultracom 2015.)

Ultracom on tunnettu lähinnä koiratutkistaan, ja siten Ultrapoint-metsästysseurapaketti täydentääkin hienosti molempia kokonaisuuksia. Ultrapoint-metsästysseurapaketti on ominaisuuksiin nähden varsin edullinen, hankintahinta ainoastaan 199 € ja seuraavina vuosina vuosilisenssi 59 €. Hintaan sisältyy myös 10 kpl korkearesoluutioista JPEG-karttatiedostoa. (Ultracom 2015.)

Kuvio 5. Ultrapoint-metsästysseurapaketin karttanäkymiä (Ultracom 2015)

5.5 Metsänpoika

RitKos Oy:n Metsänpoika kertoo olevan juuri se toimintamalli millä metsästyseuroihin saadaan myös nuoria jäseniä. Ratkaisuna pidetään tietokoneen tuomista seuran kirjanpidon, jäsenluetteloiden ja vuokrasopimuksien hallintaan. Metsänpoika ohjelmistolla voidaan hallita todellakin jäsenrekisterit, maanvuokrasopimukset, jäsenmaksut, talkoot, jahdit, kaadot, lihanjako ja karttatoiminnot. Ohjelmistoa voidaan ostaa osissa, joten turhia palasia ei tarvitse ostaa ollenkaan tai ne voi ostaa myöhemmin. Ohjelmaa voi kokeilla ensin ilmaisella esittelyversiolla, joka toimitetaan hivenen vanhanaikaisesti CD:llä. (Metsänpoika 2013.)

Metsänpoika käyttää Maanmittauslaitoksen karttoja jotka ohjelmiston myyjä tilaa ja asentaa ohjelmistoon. Lisäksi raja-aineistot voidaan tilata. Tämä palvelu kuuluu ohjelman hintaan. Karttojen päivityksistä ja siitä pystyykö metsästysseura tekemään niitä itse ei kerrota. Myöskään karttojen jakaminen mobiililaitteisiin ei ole mahdollista, ainoastaan karttatulosteiden ottaminen aineistosta. Kartta aineistoon pystyy tekemään omia merkintöjä kuten muissakin ohjelmistoissa (Kuvio 6). Vuokrasopimukset ja jäsentiedot voidaan siirtää vanhemmista sovelluksista, tämäkin kuuluu sovelluksen hankintahintaan. Metsänpoika ohjelmiston täydellinen versio maksaa 390 €. (Metsänpoika 2013.)

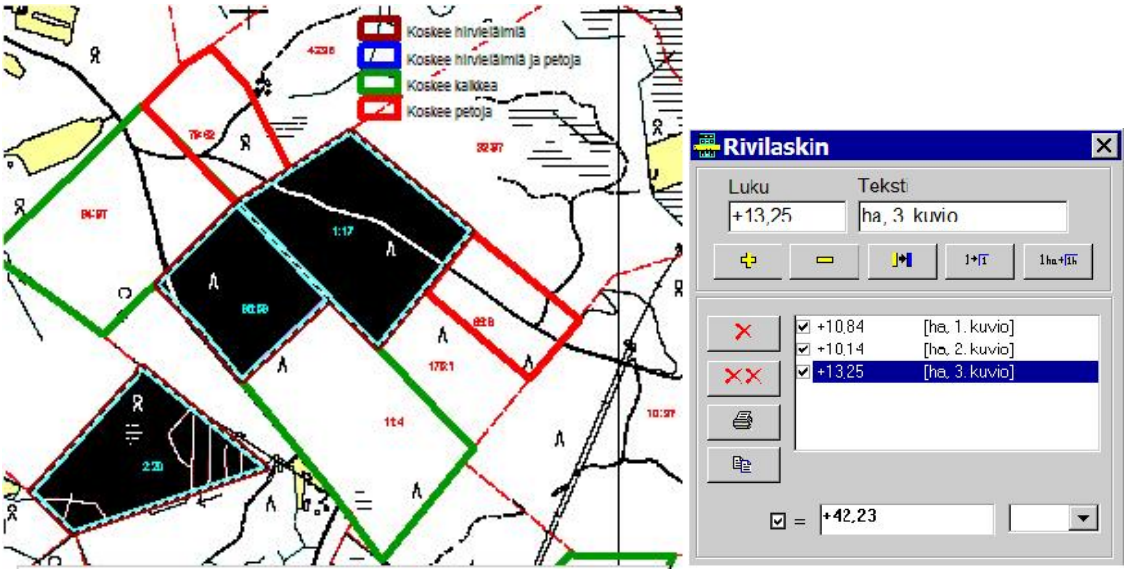

Kuvio 6. Metsänpoika ohjelmistolla mittaus kartalta (Metsänpoika 2013)

5.6 Paikkatietoikkuna

EU:n Inspire-direktiivin mukanaan tuoma Paikkatietoikkuna.fi palvelu voisi olla myös pienempien ja köyhempien metsästysseurojen väline nykyaikaisempaan metsästysalueiden jakamiseen metsästäjille. Palvelusta löytyy koko suomen ajantasaiset maastokartat ja ilmakuvat kiinteistörajoilla. Lisäksi karttanäkymästä voidaan mitata etäisyyksiä ja pinta-aloja. (Paikkatietoikkuna 2015.)

Kirjautumalla Paikkatietoikkuna palveluun siellä voidaan tehdä omia karttoja (Kuvio 7), joihin voidaan merkitä esimerkiksi pyyntialueita ja – rajoja, ajoketjuja, passi- ja nuotiopaikkoja, sekä muita metsästäjien tarvitsemia paikkatietoja, ainoastaan kiinteistöjaotus ja kiinteistötunnukset eivät näy julkaistussa kartassa. Toki tälläisen ilmaissovelluksen käytettävyys ja muokattavuus eivät ole parhaasta päästä, mutta toimivia kuitenkin. Tälläinen itsetehty ja muokattu kartta voidaan myös jakaa suoraan metsästäjille internetsivuna. GPS-paikannus ei tällöin toimi, mutta ainakin metsästäjillä on mobiililaitteisaan aina ajantasainen kartta mukana. Parasta tälle sovellukselle on se, ettei se maksa mitään. (Paikkatietoikkuna 2015.)

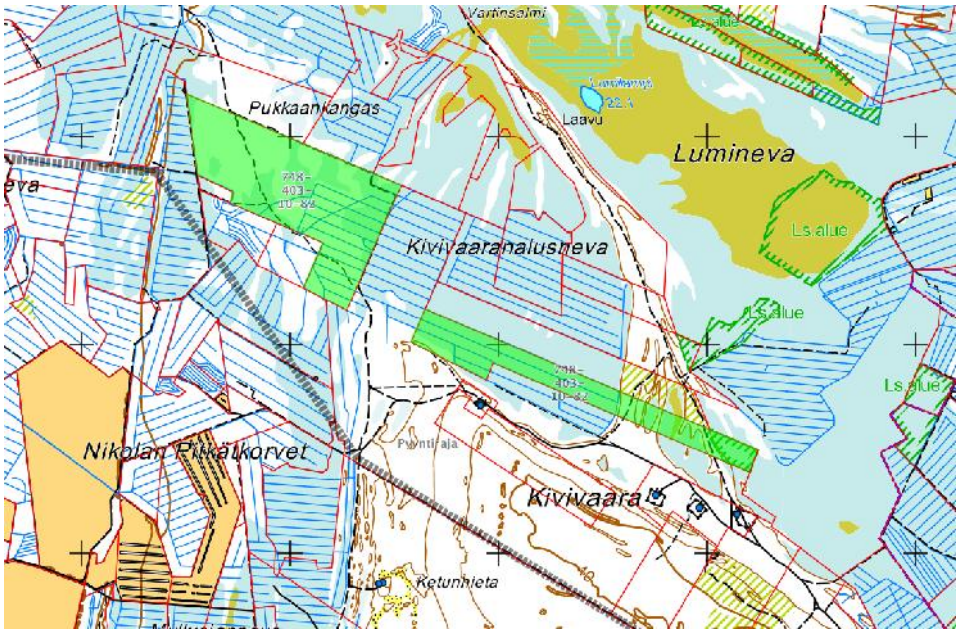

Kuvio 7. Paikkatietoikkuna esimerkki kuva

6 KARTAT

6.1 Vanha metsästysalueen kartta

Vuosituhannen alussa Siikajoen riistamiehet Ry valmistutti jäsenilleen hyvän kartan koko metsästyalueesta. Karttaan oli merkitty Sallitut metsästysalueet ja lisäksi ne joissa saa metsästää vain hirvieläimiä, sekä tietenkin rauhoitus- ja metsästyskieltoalueet.

Jäsenet saivat ostaa karttoja itsellen edulliseen hintaan suoraan seuralta. Kartan päivittäminen olikin sitten ongelmallista. Nylkyhallin seinällä oli kartta (Kuvio 8) jota sihteeri piti ajan tasalla tussimerkinnöillä. Tästä piti sitten olla jokaisen mahdollista päivittää oma karttansa. Pitemmän päälle tällaisista tussikorjauksista tulee vain iso sekasotku, josta on hyvin vaikea saada selkoa.

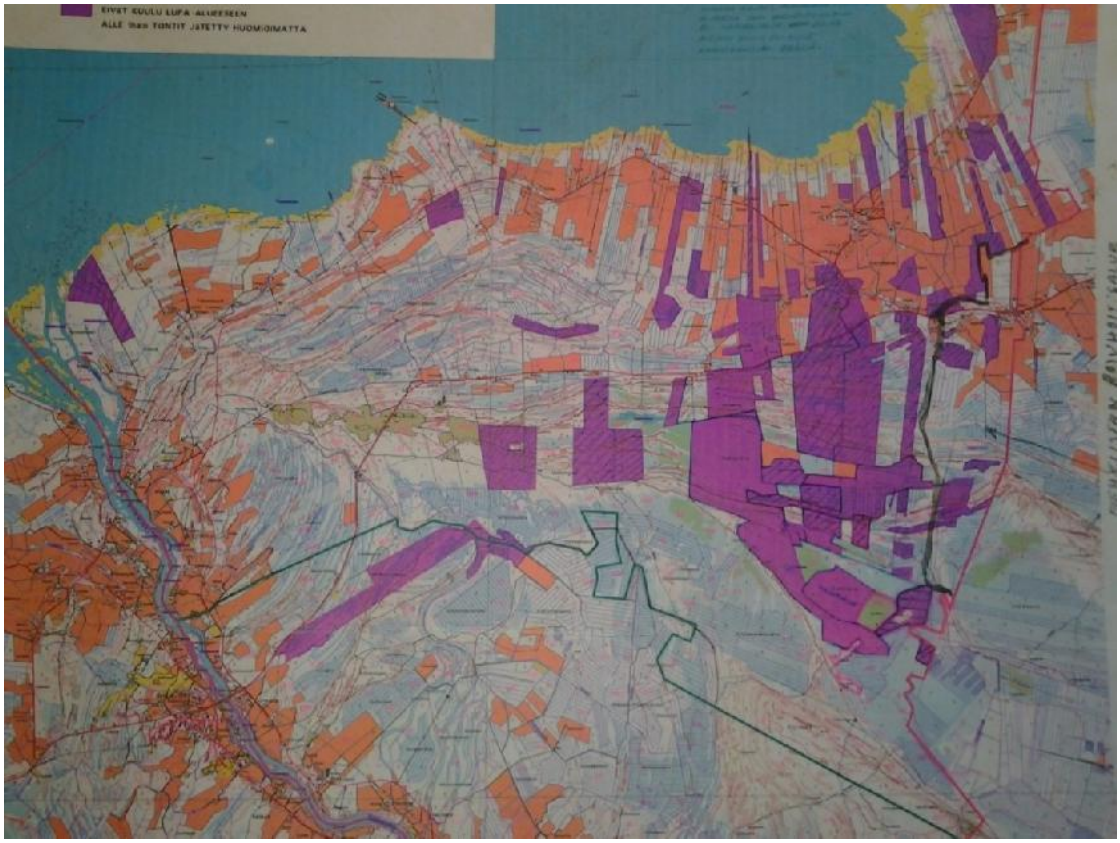

Kuvio 8. Siikajoen Riistamiehet Ry:n kartta metsästysalueista vuonna 2007

Myöhemmin kun metsästysseura sai omat internetsivut, saatiin karttakin ensimmäisen kerran sähköiseen muotoon (Kuvio 9) ja lähes jokaisella oli mahdollisuus nähdä se ainakin kotonaan omalta tietokoneelta. Valitettavasti tämänkin kartan päivitettävyys oli mahdotonta. (Siikajoen Riistamiehet 2015).

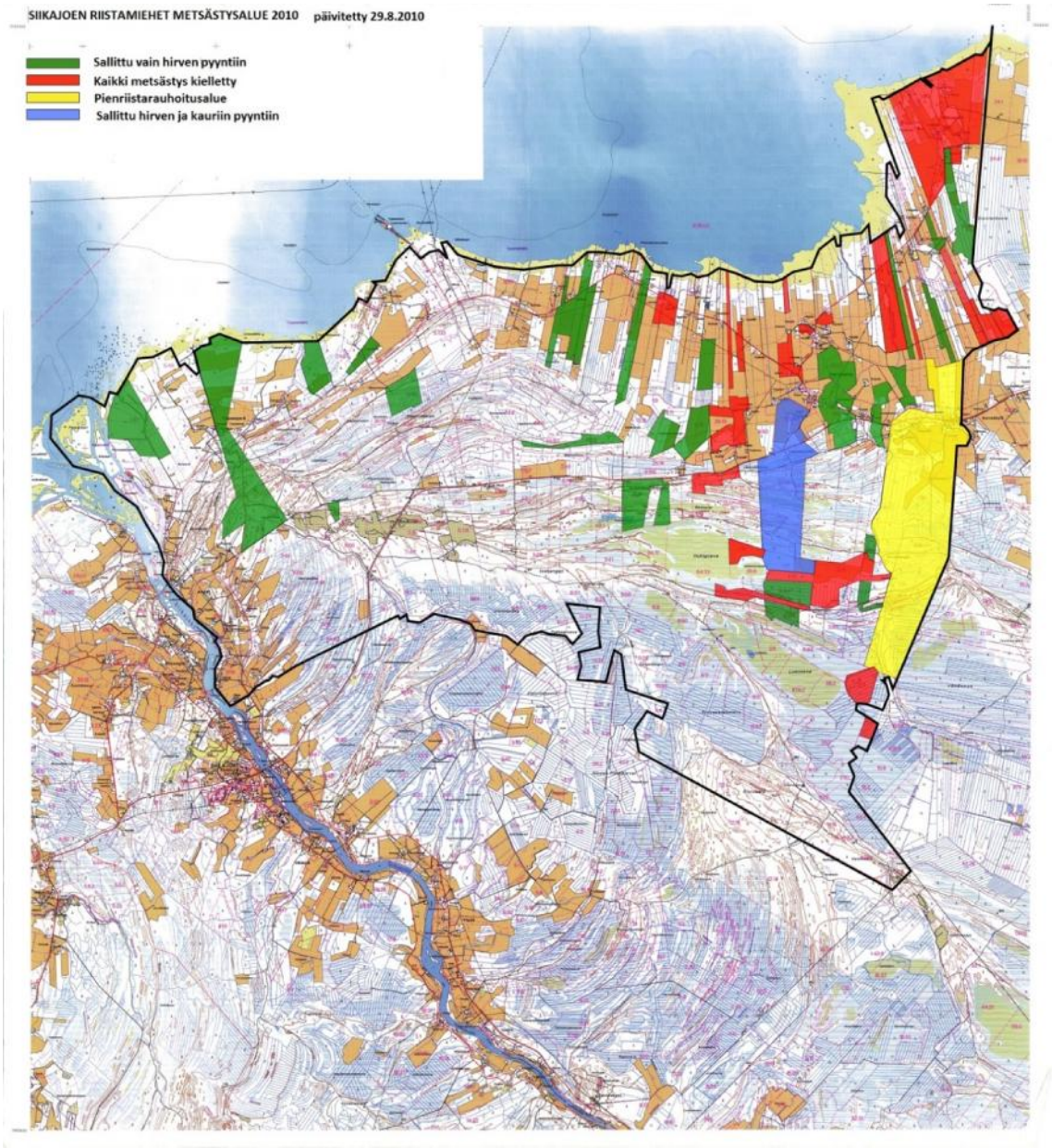

Kuvio 9. Siikajoen riistamiehet Ry:n metsästysalueet vuonna 2010

6.2 Uusi metsästysalueen kartta

Uuden metsästysaluekartan valmistelut päätettiin aloittaa kesäkokouksessa 4.8.2013, jossa esittelin päätelmäni vanhoista vuokrasopimuksista. Metsästyseuran johtokunta teki päätöksen kaikkien metsästysvuokrasopimuksien uusimisesta ja valtuutti minut hankkimaan Maanmittauslaitokselta maanomistajien yhteystiedot. Omistajatietojen haku lähti käyntiin vierailulla Maanmitatuslaitoksen Oulun toimipisteellä. Virkailijat kauhistelivat omistajatietojen suurta määrää ja halusivatkin siirtää asian käsittelyn esimiehelleen. Myöhemmin tämä esimies Romppainen soitteli minulle. Sovimme palvelun hinnoista ja miten asiassa edetään. Toimitin Maanmittauslaitokselle kartan jossa alue rajattiin (Kuvio 10), lisärajauksena käytettiin vielä pinta-alaa, jossa kaikki alle 1,5 hehtaaria pienemmät tilat jätettiin listauksesta pois. Lisäksi minun tuli toimittaa maanmittaulaitokselle omistajatietojen luovutuslomake, josta selviää mihin käyttötarkoitukseen tietoja käytetään (Liite 1). (Siikajoen Riistamiehet 2013, 1-2).

Kuvio 10. Aluerajaus omistajatietojen kyselyä varten

Maanmittauslaitos toimitti omistajaselvityksen lokakuussa 2013. Selvityksessä on noin 400 kiinteistön omistajatiedot. Tiedot on haettu kiinteistötietopalvelusta, väestöjärjestelmästä sekä yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä 10.10.–4.11.2013 välisenä aikana.

Omistajatietojen myötä metsästysseuran jäsenet ovat aloittaneet urakkansa metsästysvuokrasopimuksien uusimisessa. Uusiin metsästysvuokrasopimuksiin on haettu rekisterinumerot, pinta-alatiedot sekä tulostettu karttaliitteet valmiiksi sopimuksen tekemistä varten. Tällä on pyritty välttää aiemmin tehtyjä virheitä, joita tuli kun luotettiin kiinteistöjen omistajien tietouteen omista kiinteistöistään.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää Karinkannan uusjaon vaikutuksia Siikajoen Riistamiehet Ry:n metsästysalueisiin. Heti tutkimuksien alkuvaiheessa selvisi, että uusjaon vaikutukset ovat hyvin pieniä, koska kiinteistöjen metsästysvuokrasopimukset siirtyvät suoraan uusiin kiinteistöihin, vaikkakin metsästysalueet liikkuvat jonkin verran. Sopimuksien siirtyminen onkin varmasti ainoa oikea tapa hoitaa tällainen uusjako, jos kaikki sopimukset lakkaisivat uusjakoon, niin moni metsästysseura olisi lakannut kokoaan alueella tapahtuneen uusjaon vuoksi. Siikajoen Riistamiehet joutuivat tekemään vaikean päätöksen uusia kuitenkin kaikki metsästysvuokrasopimuksena virheellisesti tehtyjen sopimuksien vuoksi.

Siikajoen Riistamiehille suurimman työn aiheuttaa metsästysaluekartan päivittäminen, varsinkin kun nämä tiedot eivät vielä ole missään nykyaikaisessa alueidenhallinta järjestelmässä. Mutta tämä tilanne antaa hyvän sysäyksen siihen, että metsästysseura siirretään nykyaikaan hankkimalla esimerkiksi jokin esitellyistä sovelluksista. Metsästysseura joutuu vielä tekemään tutkimusta ja päätöksen, minkä ohjelman ottaa tulevaisuudessa käyttöön. Ohjelmiston valinnan olisi voinut sisällyttää tähänkin työhön, mutta valitettavasti aikataulu oli niin tiukka, ettei tätä ehditty enää tehdä.

Kaikkein suurimpana yllätyksenä metsästysvuokrasopimuksia tutkiessa tuli ilmi kuinka huonosti monet metsästysvuokrasopimukset oli tehty. Tuntui hullulta, että kiinteistön omistajat eivät tiedä kiinteistöjensä perustietoja, vai onko tämä vain välinpitämättömyyttä kyseistä sopimusta kohtaan. Voin kuvitella että tällaisia huonosti tehtyjä metsästysvuokrasopimuksia on Suomessa paljon. Valitettavasti mikään taho ei tutki näitä sopimuksia sen enempää. Huonot sopimukset tulevat varmaankin ilmi ainoastaan, kun metsästys rikoksia käydään oikeudessa.

Toivottavasti tämä opinnäytetyö antaa muillekin metsästysseuroille valmiuksia ja tietoa siitä kuinka toimia tilanteessa jossa metsästysalueella tehdään uusjako.

Lisäksi jokaisen metsästysseuran kannattaisi varmasti tarkastaa metsästysvuokrasopimuksiensa oikeellisuutta, ainakin sopimuksien uusimisen yhteydessä. Eikä vain luottaa vanhaan sopimukseen ja kopioida tietoja siitä. Paikkatietoikkuna on hyvä palvelu internetissä näiden asioiden tarkastamiseen. Sieltä löytyy ajantasaiset kartat tilarajoilla ja rekisterinumerolla toimivat haut sekä työkalut pinta-alojen mittaamiseen.

Opinnäytetyö lähti laajenemaan aluksi hyvinkin yksinkertaiselta vaikuttavasta aiheesta. Tästä johtuen tämä työ oli minulle loistava mahdollisuus tutustua tilusjärjestelyihin, kiinteistötietojärjestelmään sekä metsästysvuokrasopimuksiin.

LÄHTEET

Helsingin yliopisto. Uusjako hajotti ryhmäkylät. Viitattu 19.3.2015 http://www.helsinki.fi/kansatiede/histmaatalous/maanjaot/uusjako.htm

Huhtamies, M. 2008. Maan Mitta. Maanmittauksen historia Suomessa 1633-2008. Helsinki. Edita Oyj.

Hyvönen, V.O. 1998. Kiintesitönmuodostamisoikeus 1. Yleiset opit. Espoo. Ky Veikko O. Hyvönen & Co.

Hyvönen, V.O. 2001. Kiintesitönmuodostamisoikeus 2. Kiinteistötoimitukset. Espoo. Ky Veikko O. Hyvönen & Co.

Jahtipaikat. Esittely. Viitattu 13.4.2015 http://www.jahtipaikat.fi/

Jahtipaikat. Esimerkkikartta. Viitattu 13.4.2015 http://www2.jahtipaikat.fi/files/esimerkki_Jahtipaikat.pdf

Maanmittauslaitos 2014. Uusjako TN:o 2005-158090 Karinkannan uusjako. Rekisteröity 22.1.2014.

Maanmittauslaitos. Lopullinen jakosuunnitelma. Viitattu 10.4.2015 http://www.maanmittauslaitos.fi/sites/default/files/Lopullinen%20jakosuunnitelma.pdf

Maanmittauslaitos. Tilusjärjestely. Viitattu 29.4.2015 http://www.maanmittauslaitos.fi/kiinteistot/maanmittaustoimitukset/tilusjarjestely

Metso. Metsästysaluekartta. Viitattu 14.4.2015. http://www.opaasi.fi/apurmonen/metso/kuvat/kartta.gif

Metsälehti. Metsäkaupan-tekeminen. Viitattu 21.3.2015 http://www.metsalehti.fi/Metsamaa/Metsakaupan-tekeminen

Metsänpoika. Esimerkki kuva. Viitattu 14.4.2015 http://personal.inet.fi/yritys/pentti.kuokkanen/metsanpoika

Metsästäjäliitto. Metsästysvuokrasopimus. Viitattu 20.3.2015 https://www.metsastajaliitto.fi/sites/default/files/sml/liitteet/metsastysvuokrasopimus.pdf

Metsästyslaki 28.6.1993/615

Siikajoen Riistamiehet 2013. Kesäkokouksen pöytäkirja 4.8.2013. Viitattu 29.4.2015 http://siikajoenriistamiehet.fi/attachments/article/7/Kes%C3%A4kokouksen%20p%C3%B6yt%C3%A4kirja%202013.pdf.

Siikajoen Riistamiehet 2011. Metsästysaluekartta. Viitattu 29.8.2011
http://siikajoenriistamiehet.fi/metsastys/metsastysaluekartta

Siikajoen Riistamiehet 2015. Kotisivu. Viitattu 29.4.2015
http://siikajoenriistamiehet.fi/

Ultracom. Tuote. Metsästysseurapaketti. Viitattu 14.4.2015
http://ultracom.fi/tuote/ultracom-metsastysseurapaketti

Vitikainen. A.. 2003. Uusjakojen toimitusmenettelyn uudistamisesta. Espoo. Otamedia Oy.

Web-media. Kartta. Viitattu 12.4.2015
http://www.web-media.fi/kartta.jpg

Ylikangas. V. 2004. Peltotilusjärjestelyn tarve ja mahdolisuudet Suomessa. Helsinki. Maanmittauslaitos.

LIITTEET

Liite 1. Maanmittauslaitos, Omistajatietojen pyyntö kiinteistöjärjestelmästä.

Liite 1

MAANMITTAUSLAITOS

MML/xxx/511/2012

Viranomainen jolle pyyntö osoitetaan:	Maanmittauslaitos, Pohjois-Pohjanmaan maanmittaustoimisto
Yhteystiedot (osoite, puhelin):	PL 121, 90101 OULU

Vastaanottomerkinnät *Vastaanottaja:*	*Pvm:*

PYYNTÖ SAADA OMISTAJATIETOJA KIINTEISTÖTIETOJÄRJESTELMÄSTÄ JULKISUUSLAIN (621/1999) 16.3 §:N NOJALLA

Henkilötietoja pyydetään:	☐ Kopiona X☐ Tulosteena ☐ Sähköisessä muodossa
Tietojen käyttötarkoitus: Tietojen käsittely perustuu Henkilötietolain 523/1999 8.1 §:n 5. kohtaan Tarvittavat lisätiedot *	Metsästysseuran vuokra-alueiden päivitys / Insinöörityö

☐ Henkilökohtainen käyttötarkoitus Esitä tarvittaessa lisäselvitystä	
☐ Toimituksellista tarkoitusta varten Lehden tai tiedotusvälineen nimi: - vastaava päätoimittaja - freelancertoimittaja toimeksianto, tilaus, tms. ☐ Lehdistökortti	
☐ Kirjallista ilmaisua varten, yksilöi	
☐ Taiteellista ilmaisua varten, yksilöi	

Tietojen suojaustapa	Tiedot menevät Sähköpostin Rästamiehien johtolunnalle

Huom! Luovutettuja tietoja saa käyttää vain pyydettyyn käyttötarkoitukseen.

Tietojen pyytäjä

Allekirjoitus: Nimenselvennys: Jani Tyyskä	Pvm: 31.10. 2013
Tilanteesta riippuen: Organisaatio	Tehtävä/virka-asema:

Osoite, johon tiedot toimitetaan: Jani.Tyyska@edu.ramk.fi

* Liitteet: ☐ Rekisteriseloste